

mínkou, že toto družstvo převezme poměrnou část nákladů na udržování příjezdní silnice a náplavky, kterémuž názoru odpovídá již usnesení městské rady z 11. dubna 1928 a odst. 13 pachtovní smlouvy ze dne 22. října 1928. Městský úřad v K. sděluje sice v dopisech ze dne 22. listopadu a 24. prosince 1928, že Písařské a cementářské družstvo, dokud se nedohodlo se žalobci o používání a udržování, nemá právo používati příjezdní silnice k ledování a písaření, to však činí neprávem, neboť povinnost k placení částečného nákladu na udržování a opravu příjezdní cesty jest jen následek jejího spoluužívání, nikoli však podmínkou užívání toho, to tím spíše, když cesta ta slouží, jak jest nesporno, jako všeobecný příjezd k brodu a k projektovanému překladišti. Nepřísluší tedy obecnímu úřadu právo zakazovati někomu používání této příjezdní cesty, nýbrž jen právo požadovati na každém používateli přiměřený příspěvek k udržování, to tím méně, když není ani tvrzeno, tím méně prokázáno, že se městská rada v K. usnesla na zákazu. Z toho se podává, že obec nepropůjčila žalobcům výhradné právo užívati příjezdní cesty k náplavce, a proto neděje se jim újma, používá-li též Písařské a cementářské družstvo této příjezdní cesty a náplavky vedle nich, pokud jim tím se neznemožňuje a neobmezuje právo v Labi písek a led dobývati a odvážeti. Spoluužívání cesty a náplavky družstvem není tudíž rušebním činem proti žalobcům a není proto žalovaná obec povinna družstvu tomu spoluužívání zakázati ani ohledně pozemku č. k. 1619/1 ani ohledně pozemků č. kat. 1619/3 a 1619/5, jež vlastnický patří státu a tudíž ani obcí propachtovány býti nemohly. I když tedy obec K. jest dosud výhradnou vlastnící pozemku č. k. 1619/1 a propůjčila žalobcům právo použití ho ku příjezdu na náplavku, neplyne z toho ještě nikterak, že jim je propůjčila výhradně, výlučně, nýbrž že jim je propůjčila jen potud, aby mohli po cestě té voziti písek a led z Labe, což ještě nevylučuje použití cesty té jinými zájemníky. Z výše pachtovného nelze dovozovati výlučné oprávnění žalobců k používání příjezdní cesty, neboť podle smlouvy pachtovní platí se pachtovné za přenechání písařského a ledařského podniku a váhy a za používání inventáře, nikoli však za výhradné používání příjezdní silnice. O tom se neděje ve smlouvě nikde zmínka. Nevyplyývá tedy z pachtovní smlouvy pro obec povinnost poskytnouti žalobcům pomoc k tomu, aby Písařské a cementářské družstvo bylo vyloučeno ze spoluužívání zmíněné příjezdní cesty k náplavce (§ 1096 obč. zák.) a není proto potřebí obírat se otázkou, zda žádané plnění jest pro obec nemožno čili nic. Žalobci nemohou se též dovolávati důvěry v knihy veřejné, neboť z pozemkové knihy výhradnost práva jimi vymáhaného nevyplyvá. Uplatňování výtky, že byli žalobci uvedeni v omyl (§ 871 obč. zák.), nespadá v rámec tohoto sporu, neboť není žalována obec o uznání neplatnosti smlouvy pachtovní pro omyl.

Čís. 12346.

Smlouva o dodávce určitého množství zboží denně za předem ujednanou kupní cenu na řadu let jest jedinou trhovou smlouvou s různými

dodávacími lhůtami. Dodavatelův nárok na zaplacení kupní ceny vznikl tu již ujednáním tržové smlouvy a, bylo-li pak o jeho jmění zahájeno vyrovnání, hodila se jeho pohledávka k započtení na vzájemnou pohledávku objednatele, třebaže se dodávky z tržové smlouvy staly až po zahájení vyrovnání.

Započtení nebránilo ani to, že vzájemná pohledávka objednatele vznikla ze směnek, jež objednatel vydal a dodavatel přijal a jež byly dodavatelem proplaceny teprve po zahájení vyrovnání, byly-li tyto směnky dále převedeny již před zahájením vyrovnání.

(Rozh. ze dne 10. února 1933, Rv I 1664/31.)

Žalovaná mlékárna kupovala podle smlouvy ze dne 1. června 1928 od Václava T-a mléko, za něž zaplatila jen část kupní ceny, zůstavši dlužna 8.930 Kč 75 h. Václav T. postoupil 24. března 1930 žalobci pohledávku za žalovanou na nedoplatek kupní ceny. O jmění Václava T-a bylo dne 7. listopadu 1929 zahájeno vyrovnací řízení. Procesní soud prvé stolice žalobu o 8.930 Kč 75 h zamítl. Důvody: Žalovaná uplatňuje proti žalobnímu nároku námitku, že zažalovaná pohledávka Václava T-a za dodané jí mléko zanikla započtením s jejím vzájemným nárokem na náhradu 24.248 Kč 65 h, které musila za Václava T-a u banky, která peníze Václavu T-ovi zapůjčila, zaplatiti z důvodu, že jako vydatelka směnky byla směnečně k tomu nucena. Jest zkoumati, zdali započtení to bylo možné. V době zahájení vyrovnacího řízení, t. j. 7. listopadu 1929, příslušel žalované proti Václavu T-ovi jen podmíněný nárok na zaplacení 24.248 Kč 65 h, totiž jen pro případ, kdyby žalovaná, která svým podpisem výpůjčku 30.000 Kč Václavu T-ovi u banky umožnila, tuto výpůjčku ve zbytku 24.248 Kč 65 h za Václava T-a jako vlastního dlužníka zaplatila. Tato podmíněná pohledávka stala se za vyrovnacího řízení, t. j. dne 13. listopadu 1929 bezpodmínečnou, poněvadž žalovaná toho dne za Václava T-a dluh u banky zaplatila. V té době měl však současně Václav T. časem omezenou, v následujících měsících splatnou pohledávku proti žalované, podmíněnou ovšem smluvním závazkem, že dodá v budoucích měsících určité množství mléka. Vzhledem k ustanovení § 19 vyr. ř., který odchylkou od § 1439 obč. zák. připouští započtení i při pohledávkách ještě nesplatných, tedy i podmíněných a časem omezených, jest za to míti, že jest přípustno započtení pohledávky žalované z důvodu zaplacení zbytku směnečného dluhu Václava T-a žalovanou, s pohledávkou Václava T-a za budoucně dle platné smlouvy dodávané mléko, neboť tyto obě pohledávky měly svůj vznik již před zahájením vyrovnávacího řízení, byly v právní a skutkové souvislosti, navzájem se střetly a jest jejich započtení podle § 19 (2) vyr. ř. přípustné, třebaže v době zahájení vyrovnacího řízení byly ještě nedospělé a podmíněné, t. j. podmíněné zaplacení dluhu žalovanou za Václava T-a a dále dodávání mléka Václavem T-em. Takové vzájemné pohledávky netřeba podle § 19 (1) vyr. řádu vůbec ve vyrovnávacím řízení uplatňovati a není tu místo ani pro povinnost při-

hlásiti oddělné právo. Započtením nastává zánik pohledávky Václava T-a za dodané mléko s účinkem ex tunc, t. j. v době střetnutí. Poněvadž postupitel pohledávky nemůže nikomu více práva postoupiti, než sám má, stal se postup zaniklé pohledávky Václava T-a na žalobce dne 24. března 1930 uskutečněný, ilusorním a jest proto námitka započtení i proti postupníku po právu. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Podle zjištění soudu první stolice, které si odvolací soud ve smyslu § 498 c. ř. s. osvojuje, nelze o tom pochybovati, že žalovaná strana žalobcovu postupiteli, Václavu T-ovi, umožnila zá-půjčku ve výši 30.000 Kč tím, že podepsala jako vystavitelka dvě jím akceptované směnky, které pak girem převedla na banku, načež banka směnečnou valutu T-ovi vyplatila. Žalovaná strana stala se tím nejprve směnečnou věřitelkou T-ovou a pak sama směnečnou spoludlužnicí jak proti bance, a když následkem vyrovnání dne 7. listopadu 1929 proti T-ovi zahájeného byla nucena dne 13. listopadu 1929 směnku bance honorovati, stala se ve smyslu § 17 vyr. ř. vyrovnací věřitelkou T-ovou a v důsledku toho též mohla a měla přihlásiti k řízení vyrovnacímu svou pohledávku, jež sdílela osud všech ostatních vyrovnacích pohledávek. Kromě této regresní pohledávky měla však žalovaná strana, jak je rovněž mezi stranami nesporno a listinami prokázáno, smluvní nárok na periodické dodávání mléka za smlouvenou kupní cenu proti měsíčnímu súčtování a placení a proti tříměsíční oboustranné výpovědi smluvního poměru a smluvila vzhledem na tento poměr s T-em i měsíční uplácení směnečného dluhu srážkou 5.000—5.500 Kč z mléčného účtu. Vzhledem na ustanovení § 14 vyr. ř. úmluva tohoto lhůtového splácení pozbyla ovšem významu, neboť zahájením vyrovnání stala se směnečná pohledávka žalované strany ihned splatnou, pokud se týče dospělou a mohla býti tudíž ihned v plném rozsahu uplatněna, ale její splacení mohlo býti žádáno ovšem po schválení vyrovnání jen ve vyrovnacích kvotách, neboť pouhá obligační úmluva o tom, že směnečný dluh má býti splácen srážkami z kupní ceny budoucně dodávaného mléka, nepropůjčila příslušné vyrovnací pohledávce nárok na vyloučení, oddělení neb na přednostní její ukojení. Také pohledávka na plnění dodávací smlouvy mléčné, tedy na plnění nepeněžní, mohla ovšem býti ve smyslu § 14 vyr. ř. ve vyrovnacím řízení uplatněna podle své odhadní ceny, kdyby na tom byla žalovaná strana měla zájem, neboť jinak zahájením vyrovnacího řízení tento smluvní poměr nebyl nijak dotčen a záleželo na obou stranách, jak jej do budoucna podle vzájemné dohody upraví. Soud první stolice se však mylí, a v tom jest odvolání přisvědčiti, vyvozuje z tohoto smluvního poměru proti žalované straně časem omezenou a podmíněnou pohledávku T-a na zaplacení mléka v budoucích měsících dodávaného a pokládá-li tuto pohledávku za započitatelnou s pohledávkou strany žalované. V čase zahájení vyrovnacího řízení nevzešla T-ovi z této dodávací smlouvy zatím ještě žádná pohledávka. Byl sice smluvně zavázán dodávati denně určité množství mléka, ale pohledávka na jeho zaplacení vznikla a mohla vzniknouti až teprve tehdy, jestliže a když mléko opravdu dodal, a to ještě až po

měsíčním zúčtování, jímž se teprve zjistilo, mnoho-li má po event. smluvních srážkách za mléko kyselé, méně tučné a pod. k požadování. Takováto pohledávka vznikla mu postupně až za vyrovnacího řízení, an ve smluvním poměru dále pokračoval a mléko dodával, a tato pohledávka se k započtení s pohledávkou žalované strany nehodila, poněvadž § 20 vyr. ř. vzájemné vyrovnání vylučuje, stal-li se vyrovnací věřitel, zde tedy žalovaná strana, sama dlužníkem vyrovnacího dlužníka teprve po zahájení řízení. Za této situace nemohla pohledávka T-ova za dodávané mléko za vyrovnání v částce prý 12.930 Kč 75 h vzniklá a v žalobě na 8.930 Kč 75 h redukováná započtením zaniknouti již v čase zahájeného vyrovnání a bylo by se tak mohlo nanejvýše státi později proti kvotám vyrovnacím. Poněvadž pohledávka žalované strany ze směnky činila 24.248 Kč 65 h a vyrovnání, jak odvolací soud ze spisů č. j. K 45/29 zjišťuje, uzavřeno bylo na 36%, splatných ve 4 splátkách, z nichž první ve výši 6% dospěla teprve do 7 měsíců od právoplatného potvrzení, jež stalo se dne 22. února 1930, redukoval se nárok žalované strany na 8.729 Kč 51 h, z nichž tedy první kvota v září 1930 splatná činila 523 Kč 77 h. Ježto pak dále, jak již prvním soudem zjištěno, pohledávka Václava T-a za dále dodávané mléko ve výši žalovanou samou udávané do února 1930 12.930 Kč 75 h byla do výše 8.930 Kč 75 h postoupěna dnešnímu žalobci již dne 24. března 1930, t. j. v době, kdy ani první vyrovnací kvota nebyla ještě splatná, nebylo ve smyslu § 1439 obč. zák. započtení s vyrovnacími kvotami rovněž možné a proto je žalovaná povinna žalobci zažalovanou pohledávku s 6% úrokem od 25. března 1930 zaplatiti. Křivda neděje se jí tím žádná, neboť platí jen protihodnotu za dodané a převzaté mléko a že za poskytnutou svého času zápůjčku dostane jen 36%, je důsledkem zákonných předpisů o vyrovnání, které stihají ji právě tak jako řadu jiných vyrovnacích věřitelů, před nimiž nemůže míti nárok na výhodnější postavení jen proto, že měla s vyrovnacím dlužníkem sjednanu dodávací smlouvu na mléko.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Dovolání, opřené jen o dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., jest důvodné. Smlouvou ze dne 1. června 1928 sjednali žalovaná strana a Václav T., o jehož jmění bylo dne 7. listopadu 1929 zahájeno vyrovnací řízení, dodávku mléka 300 až 350 litrů denně za předem určenou kupní cenu. Tato uzávěrka platila do 31. května 1929 a byla prodloužena do 15. července 1930. Šlo tedy o jedinou trhovou smlouvu s různými dodávacími termíny (sb. n. s. čís. 6997, Ehrenzweig, Das Recht der Schuldverhältnisse, 1928, § 364 str. 410, Staub-Pisko, Kom. k obch. zák. 1910 II. sv. str. 3, § 14), a v z n i k l tudíž Václavu T-ovi nárok na zaplacení kupní ceny již u j e d n á n í m t é t o t r h o v é s m l o u v y (sb. n. s. 4733), t. j. dnem 1. června 1928, tedy dávno před zahájením vyrovnacího řízení. Nebylo proto započtení podle § 20 (1) vyr. ř. čís.

337 z r. 1914 zde v úvahu přicházejícího nepřípustné z důvodu, že se věřitel, žalovaná, teprve po zahájení vyrovnacího řízení stal dlužníkem vyrovnacího dlužníka Václava T-a, jak mylně míní odvolací soud. Tomu není na závadu, že podle zásady, odvozené z ustanovení §§ 1052 a 1062 obč. zák., jest vzájemné smlouvy plniti na směnu vzájemného plnění, není-li strana povinna, by plnila předem, any i při vzájemných smlouvách vzcházejí smluvní nároky již dojednáním smlouvy, nikoli teprve vzájemným plněním, a to ani při dodávací smlouvě postupné, která, jak výše již bylo dolíčeno, jest trhovou smlouvou jednotnou s různými ovšem dodávacími termíny. Zadržovací právo, stanovené v §§ 471 a 1052, pokud se týče i v § 1062 obč. zák., nemá tudíž se vznikem nároku na zaplacení kupní ceny (§ 1062 obč. zák.), pokud se týče nároku na odevzdání koupené věci (§ 1061 obč. zák.), nic společného, a právě proto může i ten, komu přísluší nárok ze vzájemné smlouvy, je-li sám hotov plniti, žádati placení i h n e d, a jest výkon zadržovacího práva dopuštěn jen v ten způsob, že stranu, povinnou plniti na směnu plnění jejího smluvníka, jest o d s o u d i t i k plněním, k nimž se smluvně zavázala, ovšem jen na směnu plnění druhé strany (tak sb. n. s. 6456, 7471, 7825, 7983, 8829 a j.). Ale započtení nebránila ani okolnost, že směnky žalovanou vydané a vyrovnacím dlužníkem přijaté byly žalovanou proplaceny teprve dne 13. listopadu 1929, tedy po zahájení vyrovnacího řízení, neboť není sporu o tom, že byly převedeny na banku před zahájením vyrovnacího řízení, z čeho vyplývá, že směnečné postizní právo příslušelo žalované proti Václavu T-ovi podmíněně již v době převedení směnek, což podle § 19 (2) vyr. ř. stačí (srovnej k tomu Bartsch-Pollak, Komentář ke konk. ř. 1927, str. 159, pozn. 58, a Lehman, Komentář ke konk. ř. 1916 u §§ 19 a 20, str. 136). Střetly se tudíž pohledávky před zahájením vyrovnacího řízení, a bylo proto dovolání vyhověno a rozhodnuto, jak výše uvedeno, aniž bylo třeba, obírat se také ještě významem dohody, podle níž byla žalovaná oprávněna zadržovati si určitou část kupní ceny za dodané mléko.

Čís. 12347.

Pro použitelnost zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., nemá významu, kde jest pohledávka splatná, nýbrž záleží na tom, kde ji lze uskutečniti proti zavázanému a kde lze vésti pro ni exekuci.

Nezáleží na tom, zda československý stát určil lhůtu k zaplacení nebo k podání průkazu o neexistenci pohledávky, aniž, zda uhradil protihodnotu na pohledávce mu připadlou podle čl. 208 mírové smlouvy St. Germainské, či podle zákona čís. 354/1921.

Účinnost zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., se vztahuje zpět k 28. říjnu 1918. Po tomto dni nebyl rakouský stát oprávněn přijmouti plat s právními účinky zaplacení pohledávky.

Nárok československého státu na zaplacení pohledávky spočívá v samém zákoně čís. 354/1921 a nesejde na tom, zda byla pohledávka započtena k tíži reparačního účtu čsl. státu a zda pak byly čsl. státu